

ครูแนะแนว และผู้ให้คำปรึกษากับการช่วยเหลือ นักเรียนที่มาจากครอบครัวหย่าร้าง

★ อาจารย์ ไพศาล อันประเสริฐ

สถิติเรื่องการหย่าร้างในสังคมไทยในปัจจุบัน เป็นตัวเลขที่น่าวิตกมาก เพราะการหย่าร้างเป็นเรื่องที่กระทบต่อชีวิตของบุคคลที่เกี่ยวข้องหลายด้าน เป็นต้นว่า สุขภาพจิตและการปรับตัว สถานะการเงินความเป็นอยู่ สถานะทางสังคม ยิ่งจำนวนการหย่าร้างเพิ่มมากขึ้นในสังคมมากเท่าไร ก็ยิ่งมีนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่หย่าร้างมากขึ้นเท่านั้น จากประสบการณ์ที่ผู้เขียนได้พูดคุยกับครูอาจารย์บางโรงเรียนพบว่า บางห้องเรียนมีนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่หย่าร้างมากถึงร้อยละ ๘๐ ผลจากการหย่าร้างทำให้นักเรียนบางคนต้องเลือกที่จะอยู่กับพ่อ หรือกับแม่ หรือ ญาติข้างพ่อ หรือข้างแม่ อาจมีนักเรียนบางคน ไม่มีโอกาสได้เลือกที่จะอยู่กับพ่อหรือแม่ตามความต้องการของตัวเอง แต่ผู้ใหญ่ตัดสินใจเลือกให้เพราะพิจารณาจากความมั่นคงในสถานะและอาชีพของพ่อและแม่ โดยที่การพิจารณาส่วนใหญ่จะคำนึงถึงสวัสดิภาพ อนาคต และโอกาสทางการศึกษาของเด็ก ไม่ว่าจะนักเรียนจะได้มีโอกาสเลือกหรือไม่ได้เลือกที่จะอยู่กับพ่อหรือแม่ตามที่ตนต้องการก็ตาม การหย่าร้างหรือการแยกทางกันของพ่อและแม่ นำมาซึ่งความเจ็บปวดทางอารมณ์ของเด็กเป็นอย่างมาก บุคลากรในโรงเรียนซึ่งเป็นบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนจะช่วยนักเรียนกลุ่มนี้ได้อย่างไร

ก่อนที่จะให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่มาจากครอบครัวหย่าร้าง บุคลากรในโรงเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องในการให้ความช่วยเหลือควรมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการหย่าร้างและผลของการหย่าร้างที่มีต่อนักเรียน วินัดดา ปิยะศิลป์ (2542) ได้ทำการศึกษาสถานภาพของเด็กหลังครอบครัวหย่าร้าง จากผู้ป่วยที่มารับการรักษาที่คลินิกจิตเวช สถาบันจิตเวช สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินีในช่วงปีพ.ศ. 2536 ถึง 2541 พบว่าเด็กที่มาจากครอบครัวหย่าร้างหรือแตกแยกประมาณเกือบครึ่งหนึ่งอยู่ภายใต้การดูแลของมารดาและญาติของมารดา ที่เหลืออยู่ภายใต้การดูแลของบิดาและญาติฝ่ายบิดา และเมื่อเวลาผ่านไป พบว่าบิดาและมารดาต่างดูแลเด็กน้อยลง โดยส่งเด็กไปให้ญาติของตนดูแล และปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กที่พบในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ ปัญหาการละทิ้ง ละเลย ทำร้ายเด็ก ปัญหาทางด้านอารมณ์ และปัญหาพฤติกรรม

ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศหนึ่งที่มีสถิติการหย่าร้างสูงมาก กล่าวได้ว่า ร้อยละ 50 ของเด็กอเมริกัน ที่เกิดในช่วงปี 2525 อาศัยอยู่กับพ่อหรือแม่ที่ต้องเลี้ยงลูกคนเดียว ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผลมาจากการหย่าร้างหรือแยกกันอยู่ (Beekman, 1986) บีคแมน (Beekman) ได้สรุปจากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการหย่าร้าง พบว่า การปรับตัว และปฏิกิริยาของเด็กที่มีต่อการหย่าร้างของพ่อแม่จะต่างกันไปในขึ้นอยู่กับว่าเวลาที่พ่อแม่หย่าร้างเกิดขึ้นขณะที่เด็กมีวัยและพัฒนาการอยู่ขั้นใด

บีคแมน (Beekman) อธิบายให้เห็นว่าผลของการหย่าร้างของพ่อแม่มีผลต่อเด็กแต่ละช่วงวัยต่างๆมีลักษณะดังนี้

ก. วัยเด็กตอนกลาง (อายุ ระหว่าง ๓-๘ ปี) เด็กที่พ่อแม่หย่าร้างกันในช่วงที่เด็กอายุระหว่าง ๓-๘

ขวบมีแนวโน้มที่จะแสดงออกถึงความซึมเศร้าสูง เด็กบางคนแสดงออกถึงความกลัว ความรู้สึกไม่มั่นคง ปลอดภัย รู้สึกเหมือนถูกพ่อแม่ทอดทิ้ง เด็กในวัยนี้มักจะรู้สึกผิด และกล่าวโทษตนเองว่าเป็นส่วนที่ทำให้พ่อแม่หย่าร้าง

ข. วัยเด็กตอนปลาย (อายุ ระหว่าง ๙-๑๒ ปี) เด็กที่พ่อแม่หย่าร้างกันในช่วงที่เด็กมีอายุ ระหว่าง ๙-๑๒ ปี เด็กจะแสดงออกอารมณ์โกรธอย่างรุนแรง เด็กวัยนี้มีความรู้สึกเหงา โดดเดี่ยว รู้สึกสูญเสีย ตกใจ และ โกรธ อารมณ์โกรธ และปฏิกิริยาต่อต้าน พ่อหรือแม่ จะแสดงออกมาอย่างเด่นชัดในเด็กวัยนี้

ค. วัยรุ่น (อายุ ระหว่าง ๑๓-๑๕ ปี) เด็กที่พ่อแม่หย่าร้างกันในช่วงวัยรุ่นระหว่าง ๑๓-๑๕ ปี เด็กวัยรุ่นจะมีความ รู้สึกเหงา โดดเดี่ยว รู้สึกสูญเสีย ตกใจ โกรธ และเจ็บปวด เด็กวัยรุ่นจะแสดงปฏิกิริยาทางพฤติกรรมต่อการหย่าร้างของพ่อแม่ เช่น มีพฤติกรรมทางเพศที่สำส่อน ดื่มแอลกอฮอล์ และเสพสารเสพติด และมีพฤติกรรมก้าวร้าว

สำหรับพฤติกรรมของนักเรียนที่มาจากครอบครัวหย่าร้างที่ปรากฏในโรงเรียน มักพบว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวหย่าร้างมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไป และหรือมีผลการเรียนเปลี่ยนแปลงไปหลังจากการหย่าร้างของพ่อแม่ พฤติกรรมในโรงเรียนที่เปลี่ยนแปลงที่พบเสมอจะเป็นเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อารมณ์เปลี่ยนแปลง รูปแบบการเอาใจใส่ในการเรียน และพฤติกรรมปรับตัว (Wallerstein and Kelly, 1980 อ้างใน Beekman, 1986) ในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่มาจากครอบครัวหย่าร้างทางโรงเรียนอาจทำได้หลายอย่าง เป็นต้นว่า การจัดสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่ให้ความเกื้อหนุน ส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสม ช่วยเด็กให้มีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับตนเอง

ครอบครัว และการหย่าร้าง ส่งเสริมทักษะในการจัดการกับปัญหาที่เกิดมาจากการหย่าร้าง จัดเป็นลักษณะการให้ความช่วยเหลือแบบกลุ่มเช่น กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน และจัดบุคคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการให้คำปรึกษา ทั้งการให้คำปรึกษาแบบรายบุคคลและแบบกลุ่ม ดังนั้นในการช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มนี้ ครูแนะแนวจึงควรมีบทบาททั้งทางตรงและทางอ้อม ทางตรงคือการทำคำปรึกษาแบบรายบุคคลและรายกลุ่ม หากครูแนะแนวที่ได้เรียนและรับการฝึกฝนในการให้คำปรึกษาครอบครัวก็อาจให้คำปรึกษาครอบครัวได้ด้วย

การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล สามารถนำมาใช้ในการให้ความช่วยเหลือเด็กที่มาจากครอบครัวหย่าร้างได้ เพราะจะช่วยให้ครูแนะแนวได้เข้าใจนักเรียนและสภาพการณ์ในชีวิตของนักเรียนที่อยู่ในบริบทของครอบครัวที่มีการเปลี่ยนแปลงเป็นค่อยๆไป ครูแนะแนวสามารถสร้างสัมพันธภาพที่ดี ให้ความอบอุ่นและความไว้วางใจ และให้นักเรียนได้เรียนรู้ว่าในขณะที่ชีวิตในครอบครัวประสบปัญหาอย่างน้อยก็มีครูอาจารย์ที่ให้ความช่วยเหลือ รับฟังความทุกข์ใจของเขา แต่เนื่องจากจำนวนนักเรียนที่มาจากครอบครัวหย่าร้างมีจำนวนมาก และหากพบว่ามีปัญหาคล้ายๆกัน ครูแนะแนวอาจพิจารณาที่จะใช้การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มนี้ได้

การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม มีข้อดีหลายประการ และสามารถเลือกนำไปประยุกต์ใช้กับปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในโรงเรียนอย่างเหมาะสม เพราะสามารถให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่ประสบปัญหาคล้ายๆกันได้ครั้งละหลายๆ คน ในประเทศไทยมีงานวิจัยที่น่าเอาการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มไปใช้กับการให้ความช่วยเหลือนักเรียนในปัญหาต่างๆ

มากมายหลายด้านเป็นต้นว่า รุจิราภา สิทธิปาน (2531) ทำการศึกษาผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อการปรับตัวทางสังคมกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย ลพบุรี มาลี วงษ์แก้ว(2526) ทำการศึกษาผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อการพัฒนาความเชื่อมั่นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ กรุงเทพมหานคร ดวงรัตน์ กวดกิจการ (2544) ทำการศึกษา ผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในระดับอาชีวศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนคุระบุรีพิทยาคม จังหวัดพังงา แต่ยังไม่พบว่า ครูแนะแนวนิยมใช้การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มกับนักเรียนที่มาจากครอบครัวหย่าร้างมากนัก

ส่วนงานวิจัยในต่างประเทศได้รายงานถึงประโยชน์และประสิทธิภาพของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มกับนักเรียนที่มาจากครอบครัวหย่าร้าง ครอบสัน(Robson, 1982 อ้างใน Beekman,1986) พบว่าผู้ให้คำปรึกษาในโรงเรียนระดับประถมศึกษาใช้รูปแบบการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มให้กับเด็กที่มาจากครอบครัวหย่าร้าง ประสบความสำเร็จอย่างดียิ่ง คอกซ์ (Cox, 1999) รายงานว่าการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มขนาดเล็ก เป็นประโยชน์อย่างมากแก่เด็กที่เผชิญปัญหาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในชีวิตครอบครัว

รายงานข้างต้นจะเห็นว่าการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเป็นการให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่มาจากครอบครัวหย่าร้างที่มีประสิทธิภาพ และได้ผลดีลักษณะหนึ่ง แต่สำหรับการให้คำปรึกษาครอบครัวนั้น ครูแนะแนวในโรงเรียนจำนวนมากยังไม่ได้รับการศึกษา และฝึกฝนทักษะจนมีความชำนาญที่จะใช้เป็นรูปแบบในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่มา

จากครอบครัวหย่าร้าง ผู้เขียนจึงเห็นว่า การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเป็นรูปแบบที่ครูแนะแนวส่วนใหญ่ได้เรียนรู้ และฝึกฝนมา จึงมีทักษะและประสบการณ์ ค่อนข้างอยู่แล้ว น่าจะนำไปใช้ในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่มาจาก ครอบครัวหย่าร้าง ที่ทุกวันนี้ นับจะทวีจำนวนมากขึ้นในโรงเรียน ในที่นี้ ผู้เขียนจะไม่ขอกล่าวถึง ความหมาย วัตถุประสงค์ และวิธีการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม เพราะเข้าใจว่าครูแนะแนวสามารถทบทวนด้วยตนเองได้ แต่จะนำเสนอประเด็นทางจิตวิทยา ที่ครูแนะแนวควรทราบ และทำความเข้าใจ เพื่อเป็นความรู้พื้นฐานในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มนี้

ทอมป์สันและรูโดฟ (Thompson & Rudolph, 1992) กล่าวถึงการให้ความช่วยเหลือเด็กที่มาจากครอบครัวหย่าร้าง โดยอ้างถึงงานวิจัยและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและนักวิจัยคนสำคัญที่มีชื่อเสียงในการศึกษาเรื่องการหย่าร้าง (Wallerstein, 1983 และ Wallerstein and Blakeslee, 1989 อ้างใน Thompson & Rudolph, 1992) ผู้เชี่ยวชาญข้างต้นแนะนำว่า ในการให้ความช่วยเหลือเด็กกลุ่มนี้ ผู้ให้ความช่วยเหลือ หรือ ผู้ให้คำปรึกษา จะต้องคำนึงถึง งานทางจิตวิทยา (psychological tasks) ของเด็กที่มาจากครอบครัวหย่าร้างก่อน เพราะความรู้ความเข้าใจในงานทางจิตวิทยา (psychological tasks) ของเด็กที่มาจากครอบครัวหย่าร้างจะช่วยให้ผู้ให้คำปรึกษาสามารถเลือกวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการให้การช่วยเหลือเด็กได้ ทอมป์สันและรูโดฟ (Thompson & Rudolph) ได้สรุปงานทางจิตวิทยา (psychological tasks) ของเด็กที่มาจากครอบครัวหย่าร้าง ที่ผู้ให้คำปรึกษาควรต้องทราบไว้ดังนี้

1. การให้เด็กได้รับรู้ความเป็นจริงของการหย่าร้าง การให้เด็กรับรู้ความจริงของการหย่าร้างเป็นเรื่องสำคัญ พ่อและแม่จะต้องอธิบายร่วมกันให้เด็กเข้าใจอย่างชัดเจน และมีเวลาให้ลูกได้ซักถามความข้องใจ หรือความวิตกกังวลทุกประการ ว่าทำไมพ่อและแม่ต้องแยกทางชีวิตกันดิน และผลจะเป็นอย่างไร หากมีเหตุมาจากการที่พ่อหรือแม่มีผู้หญิง หรือผู้ชายคนใหม่เข้ามาเป็นบุคคลที่สามในชีวิตสมรส หรือมีปัญหาเรื่องเพศของสามีภรรยา ก็ไม่จำเป็นจะต้องอธิบายอย่างละเอียดตรงนี้ แต่พ่อและแม่จะต้องร่วมกันอธิบายให้เด็กเข้าใจสถานการณ์ของครอบครัวในปัจจุบัน ความมั่นคงในชีวิตของเด็กในปัจจุบันและอนาคต และการวางแผนและการจัดการให้การดูแลรับผิดชอบเด็กของพ่อและแม่ เพราะจะช่วยให้เด็กเข้าใจพ่อและแม่ เหตุผลที่พ่อและแม่ต้องหย่าขาดจากกัน และผลที่จะตามมาของการหย่าร้าง ตลอดจนเรื่องความมั่นคงในชีวิตและจิตใจของเขา การให้เด็กได้รับรู้ความเป็นจริงของการหย่าร้างเป็นขั้นสำคัญที่จะช่วยให้งานทางจิตวิทยา (psychological tasks) ของเด็กงานแรกได้รับการดูแลช่วยเหลือ

2. การให้เด็กได้ทำกิจกรรมปกติที่เคยทำอยู่ และแยกตัวเด็กออกจากสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างพ่อและแม่ พ่อแม่ต้องช่วยให้เด็กสามารถดำเนินชีวิตทางสังคม การคบเพื่อน และชีวิตทางการเรียนของเขาที่เคยทำอยู่ได้อย่างปกติ โดยที่พ่อและแม่ต้องช่วยกันป้องกันและแยกเด็กออกจากความขัดแย้งระหว่างพ่อและแม่ ไม่ดึงเด็กมาเข้าข้างใดข้างหนึ่ง ผู้เชี่ยวชาญด้านการหย่าร้างพบว่า นักเรียนวัยเด็กตอนกลางและปลาย ที่พ่อและแม่แยกทางกันดิน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำลง ดังนั้นทางโรงเรียน โดยครูแนะแนว หรือผู้ให้คำปรึกษาใน

โรงเรียน ควรจัดการให้คำปรึกษาแบบรายบุคคล และแบบกลุ่มที่ให้ความช่วยเหลือในการปรับปรุง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กในระยะนี้

3. การช่วยเด็กให้สามารถจัดการกับความรู้สึกที่สูญเสียผู้เชี่ยวชาญด้านการให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการหย่าร้าง กล่าวว่าการจัดการกับความรู้สึกที่สูญเสียเป็นงานทางจิตวิทยา (psychological tasks) ที่สำคัญและยากที่สุด การที่จะกล่าวได้ว่าการช่วยเหลือประสบความสำเร็จได้นั้น ต้องช่วยเหลือให้เด็กสามารถปรับจิตใจ อารมณ์ ความคิด และทัศนคติที่มีต่อความรู้สึกถูกทอดทิ้ง จนสามารถเอาชนะความรู้สึกถูกทอดทิ้ง ความรู้สึกไม่เป็นที่รักและที่ต้องการได้ สำหรับพ่อแม่ การที่จะช่วยให้เด็กผ่านพ้นงานขั้นนี้ได้ พ่อหรือแม่ที่แยกทางไปต้องมาเยี่ยมเด็กอย่างสม่ำเสมอ และมุ่งเน้นการสร้างสัมพันธ์ภาพใหม่ที่เป็นเชิงบวก ส่วนในโรงเรียน ครูแนะแนว หรือผู้ให้คำปรึกษาอาจใช้เทคนิคต่างๆ ในการให้ความช่วยเหลือเพื่อช่วยให้เด็กได้แสดงความรู้สึกออกมา ตลอดจนใช้การให้คำปรึกษาแบบรายบุคคล และ แบบกลุ่มพัฒนาความรู้สึกเห็นคุณค่าในตัวเอง(Self-Esteem)

4. การช่วยเด็กแก้ไขปัญหาและจัดการกับความรู้สึกโกรธและการตำหนิตนเองของเด็ก เด็กอาจมองการหย่าร้างว่าเป็นการเห็นแก่ตัวของพ่อและแม่ หรืออาจตำหนิตนเองว่าตนมีส่วนในการทำให้พ่อแม่หย่าร้างกัน เด็กโตมักจะรู้สึกโกรธพ่อหรือแม่หรือโกรธทั้งสองคน และ มักจะแสดงออกด้วยพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ต่างๆ ครูแนะแนว หรือผู้ให้คำปรึกษาในโรงเรียน อาจแนะนำให้เด็กอ่านหนังสือที่เหมาะสมกับวัย และ พัฒนาการของเขาที่สอนการปรับตัวและการจัดการกับความรู้สึกโกรธและความเครียดที่ต้องเผชิญเนื่องมาจากการหย่าร้าง

ของพ่อแม่ และครูแนะแนว หรือผู้ให้คำปรึกษาในโรงเรียนก็สามารถจัดการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ที่จะช่วยเด็กกลุ่มนี้ให้มีทักษะสามารถจัดการกับความรู้สึกโกรธ เกรียด และการตำหนิตนเองได้อย่างเหมาะสมและสร้างสรรค์

5. การช่วยให้เด็กสามารถยอมรับกับการหย่าร้างได้ เด็กที่เผชิญกับปัญหาครอบครัวหย่าร้าง มักจะมีความปรารถนาและจินตนาการ ฝันที่จะเห็นพ่อและแม่ ครอบครัวของตนกลับมาอยู่พร้อมหน้าพร้อมตากันเหมือนเคยต่างๆ ที่บางครั้งพ่อหรือแม่ก็อาจแต่งงานใหม่ไปแล้ว ผู้ให้คำปรึกษา หรือครูแนะแนวอาจใช้เทคนิคการให้คำปรึกษา การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ภาพยนตร์ และหนังสือดีๆ ที่เกี่ยวกับการหย่าร้างและวิถีชีวิตในรูปแบบที่หลากหลายเช่น ครอบครัวที่มีพ่อเลี้ยงหรือแม่เลี้ยง หรือครอบครัวที่มีพ่อหรือแม่เพียงคนเดียวที่เลี้ยงดูลูก เป็นอุปกรณ์หรือสื่อंनाในการสนทนาอภิปรายปัญหา และการแก้ไขปัญห

6. การช่วยเด็กสร้างความหวังใหม่ และสัมพันธ์ภาพใหม่ที่อยู่กับความเป็นจริง ในการที่จะช่วยเด็กสร้างความหวังใหม่ และสัมพันธ์ภาพใหม่ที่อยู่กับความเป็นจริงได้ ผู้เชี่ยวชาญด้านการให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการหย่าร้างเสนอแนะว่า ในขั้นสุดท้ายของงานทางจิตวิทยา (psychological tasks) ของเด็ก คือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการช่วยเหลือเด็ก จะต้องทำให้เด็กรับรู้ว่าเขาเป็นที่รักและที่ต้องการ และเขาก็สามารถรักคนอื่นได้ โดยการเปิดโอกาสทางสังคมและอารมณ์ของตนเองที่จะเป็นทั้งผู้ให้ความรัก และเป็นผู้รับความรัก ทั้งนี้บุคคลทั้งทางบ้านและทางโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มาจากครอบครัวหย่าร้างต้องช่วยให้กำลังใจ และสนับสนุนให้เด็กได้เรียนรู้ทักษะในการคิด การสร้างความหวังใหม่และทักษะทางสังคมเพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพใหม่

ซึ่งเป็นทางบวก ที่จะช่วยให้เขาปรับตัวได้อย่างมีความสุข

นอกจากครูแนะแนว และ ผู้ให้คำปรึกษาในโรงเรียนจะช่วยนักเรียนที่มาจากครอบครัวหย่าร้างโดยตรงจากการจัดการให้คำปรึกษาแบบรายบุคคล และแบบกลุ่มแล้ว ครูแนะแนวยังสามารถช่วยนักเรียนได้อีกหลายทาง เป็นต้นว่าทำงานและประสานงานร่วมกับฝ่ายอื่นๆในโรงเรียนที่จะช่วยให้ผู้บริหาร บุคลากรในโรงเรียนเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนที่มาจากครอบครัวหย่าร้าง รวมทั้งให้

ความรู้และจัดกิจกรรมที่จะช่วยให้นักเรียนอื่นๆให้มีทัศนคติที่ดี มีความเข้าใจ และเห็นอกเห็นใจ นักเรียนกลุ่มที่ต้องประสบปัญหาและต้องปรับตัวอันเป็นผลมาจากการหย่าร้างของพ่อแม่ การได้รับการสนับสนุนทางอารมณ์และสังคมจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตเด็กทุกฝ่ายจะช่วยให้นักเรียนที่เผชิญกับปัญหาอันเนื่องมาจากการหย่าร้างของพ่อแม่ สามารถผ่านพ้น และเอาชนะงานทางจิตวิทยา (psychological tasks) ดังกล่าวข้างต้น และอุปสรรคต่างๆได้อย่างประสบความสำเร็จ

บรรณานุกรม

- ดวงรัตน์ กวดกิจการ. (2544). ผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในระดับอาชีวศึกษา ของนักเรียนโรงเรียนครูพระบุรีพิทยาคม จังหวัดพังงา. สารนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร . อัดสำเนา
- มาลี วงษ์แก้ว. (2526). ผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มต่อการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียน ชั้นประถมปีที่ 6 โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ กรุงเทพมหานคร:ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร . อัดสำเนา
- รุจิราภา สิทธิปาน. (2531). ผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มต่อการปรับตัวทางสังคมกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย จังหวัดลพบุรี:ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร . อัดสำเนา
- วินัดดา ปิยะศิลป์. (2542, พฤษภาคม). สถานภาพของเด็กหลังครอบครัวหย่าร้าง. วารสารกรมการแพทย์, ปีที่ 24 , ฉบับที่ 5 , หน้า 248-253 Publishing Company.

Beekman, N. (1986). Helping children cope with divorce: The school counselor's role. Highlights: An ERIC/CAPS Digest. Retrieved July 3, 2006 from www.ericdigests.org/pre-925/divorce.htm

Cox, C.L. (1999). Small group counseling for children in changing families, the effects of family change on children, and the benefits of group counseling within the elementary school: A review of literature. A research paper for M.S.in School Psychology, The Graduate College, University of Wisconsin-Stout, Wisconsin, USA. [Online]. Available: <http://www.uwstout.edu/lib/thesis/1999/1999cox.pdf>

Robson, B.A. (1982). A developmental approach to the treatment of divorcing parents. In L. Messinger (ed.). Therapy with remarriage families. Rockville, MD: Aspen Systems.

Thompson, C.L. & Rudolph, L.B. (1992). Counseling children. Pacific Grove, CA: Brooks/Cole

Wallerstein, J.S. & Kelly, J.B. (1980). Surviving the breakup: How children and parents cope with divorce. New York: Basic Books.

Wallerstein, J.S. (1983). Children of divorce: The psychological tasks of the child. American Children, 55(4), 342-345.

Wallerstein, J.S. & Blakeslee, S. (1989). Second chances. New York: Ticknor & Fields.